

פרשת ויצא

ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו (כח, יא)

בפרשתנו מופיעים שני פסוקים:

"...ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו..." (כח-יא)

"...ויקח את האבן אשר שם מראשותיו וישם אותה מצבה... (כח-יח)

לכאורה יש כאן סתירה: אם יעקב לקח "אבנים" (לשון רבים) וישם מראשותיו, כיצד זה נאמר לאחר מכן שהוא לקח את "האבן" (לשון יחיד) ששם מראשותיו? אלא, אומר המדרש, האבנים רבו ביניהן, על מי יניח יעקב את ראשו, כל אחת ואחת אומרת: 'עלי יניח הצדיק את ראשו'. נתקבצו כל אותן האבנים למקום אחד והפכו לאבן אחת, עליה ישן יעקב ונפסקה המריבה. מכאן, שאחדות היא המפתח לחיים שלווים ולשלום.

בחלומו ראה יעקב: "...סלם מצב ארצה וראשו מגיעה השמימה..." (כח-יב). הסולם שראה יעקב הוא סולם על טבעי, המונח על הקרקע אך מגיע עד השמים. לשם מה הוא זקוק לבסיס ארצי?

יעקב אבינו, ידע על הבטחת ה' לאברהם בברית בין הבתרים והיה בטוח שהבכורה מגיעה לו. הוא קיבל ברכה מאביו יצחק: "ויתן לך האלוקים מטל השמים ומשמני הארץ..." (כז-כח). אך אז, כש"ראשו מגיע השמימה", הוא נאלץ לברוח מעשו אחיו, בודד ועוזב ורק מקלו בידו, סולמו "מוצב ארצה". החלום רומז על קורות יעקב בבית לבן - במשך 20 שנה היה רועה את צאן לבן והתעסק בדברים "המוצבים ארצה" ועם זאת לא למד מדרכיו אלא נשאר נאמן לחינוך אותו ספג בבית אביו ולתורה שלמד בבית מדרשו של שם ועבר. היה עם "רגליים על הקרקע" אך ראשו הגיע עד השמים.

חלום הסולם מלמדנו על הקשר בין שמים לארץ. עלינו להיות מעורבים בין הבריות בחיים הארציים ועם זאת לעבוד על המידות ולנהוג בדרך התורה, בבחינת: "בכל דרכיך דעהו" - דווקא דרכיך שלך כי התורה מקיפה את כל החיים, הפרטיים והציבוריים. אם תעבוד על המידות הארציות (הגשמיות) בכל דרכיך, יתן לך ה' את הכח לעלות בסולם השמימה ולהיות "ממלכת כהנים וגוי קדוש" כדבר ה' במעמד הר סיני.